

ISSN 1561-6894

NR 6(186) 2018

Nauka i Studia

Przemysł
Nauka i studia
2018

Wydawca: Sp. z o.o. «Nauka i studia»

Redaktor naczelna: Prof. dr hab. Koretskiy M.H.

Zespoły redakcyjne:

dr hab. Jerzy Ciborowski
dr. hab. Antonova L.W.,
dr. hab. Dacij N.W.,
dr. hab. Bova T.W.,
dr. hab. Elżbieta Zawadzki,
dr. hab. Rudrkievich I.V.,
dr. hab. Sychenko W.W.,
Katarzyna Szuszkiewicz,
dr. hab. Aneta Lukaszek-Solek ,
dr. hab. Adam Lichota ,
dr. hab. Arkadiusz Klimczyk,
dr. hab. Agnieszka
Malinowska ,
dr. hab. Grzegorz Seweryn ,
dr. hab. Lech Adamus ,
dr. hab. Marcin Apostol

Redakcja techniczna:

Irena Olszewska,
Irina Schaschenko,
Grażyna Klamut.

Dział sprzedaży:

Zbigniew Targalski

**Adres wydawcy i
redacji:**

37-700 Przemyśl, ul.
Łukasińskiego 9
☎(0-16) 658 32 10

e-mail: paha@rusnauka.com

Druk i oprawa:

Sp. z o.o. «Nauka i studia»

Cena

54,90 zł (w tym VAT 22%)

Wszelkie prawa zastrzeżone.

*Żadna część ani całość tej publikacji nie może być bez zgody
Wydawcy – Wydawnictwa Sp. z o.o. «Nauka i studia» – reprodukowana,
Użyta do innej publikacji.*

© Kolektyw autorów, 2018

© Nauka i studia, 2018

ZARZĄDZANIE

Prylipko S.M.,

*kandydat nauk ekonomicznych, profesor nadzwyczajny
doktorant wydziału administracji publicznej i służby publicznej
Narodowa Akademia Administracji Publicznej pod Prezydentem Ukrainy*

ŚWIATOWE DOŚWIADCZENIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

W ZAKRESIE ROZWOJU KOOPERACJI I STOSUNKÓW KOOPERACYJNYCH

Celem artykułu jest badanie światowych tendencji administracji publicznej w zakresie rozwoju kooperacji i stosunków kooperacyjnych. Etapy rozwoju ruchu spółdzielczego na świecie zostały usystematyzowane. Analizie porównawczej poddany został rozwój administracji publicznej, na podstawie której ustalono osiągnięcia światowej praktyki przy tworzeniu organizacji spółdzielczych. Analiza porównawcza pozwoliła określić kluczowe zasady administracji publicznej w zakresie kooperacji, które mogą być wykorzystane w celu rozwoju obszarów wiejskich i poprawy życia na wsi w aktualnych realiach rozwoju społeczeństwa ukraińskiego.

Podsumowano, że podczas opracowywania mechanizmu zarządzania zmianami strukturalnymi w gospodarce zarówno w kraju, jak i na poziomie regionalnym celowe jest wykorzystanie doświadczeń zdobytych przez kraje wysoko rozwinięte w zakresie publicznego zarządzania spółdzielczymi formami organizacji.

Słowa kluczowe: administracja publiczna, doświadczenie światowe, kooperacja, przedsiębiorstwa spółdzielcze, stosunki kooperacyjne, ruch spółdzielczy.

I. WSTĘP. Ważnym elementem procesów zarządczych niezbędnych do poprawy rozwoju kooperacji i realizacji regionalnej polityki strukturalnej jest materiał empiryczny, który odzwierciedla doświadczenie innych krajów. Systematyzacja takiego materiału i jego analiza porównawcza pozwalają identyfikować osiągnięcia praktyki światowej, które mogą być dostosowane do ich wykorzystania na Ukrainie, a

także umożliwia zwiększenie efektywności decyzji zarządczych i działań na rzecz modernizacji elementów terytorialnych w aktualnych realiach życia. Podczas opracowania mechanizmu zarządzania zmianami strukturalnymi w gospodarce całego kraju, jak również na poziomie regionalnym, warto wykorzystywać doświadczenie zdobyte przez kraje wysoko rozwinięte w zakresie administracji publicznej spółdzielczych form organizacji.

Wyżej wymienione doświadczenie jest potrzebne dla otrzymania pewnych osiągnięć, które, z niezbędnymi zmianami, mogą być wykorzystane w procesie poprawy obecnej praktyki administracji publicznej w zakresie kooperacji i tworzenia stosunków kooperacyjnych na Ukrainie.

II. OKREŚLENIE PROBLEMU. Badanie światowych procesów administracji publicznej w zakresie rozwoju kooperacji i stosunków kooperacyjnych jest ważnym zagadnieniem, ponieważ korzystanie z idei i praktycznego doświadczenia wysoko rozwiniętych krajów pozwoli ukraińskiemu systemowi administracji publicznej uniknąć błędów w trakcie realizacji polityki rolnej na obszarach wiejskich, szczególnie w kierunku rozwoju regionalnego.

W celu wprowadzenia na Ukrainie doświadczenia innych krajów dla stworzenia skutecznego systemu ukraińskiej administracji publicznej w zakresie kooperacji należy zbadać stosowanie i specyfikę systemu administracji publicznej krajów o wysoko rozwiniętych systemach administracji i zarządzania, określić zalety i wady, wyróżnić kierunki, które najlepiej pasują do Ukrainy.

W rezultacie należy adaptować otrzymaną informację i używać ją później w celu przeprowadzenia doskonań i reform administracji publicznej na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w oparciu o zasady współpracy.

Analiza ostatnich badań i publikacji. Teoretyczne i praktyczne pytania dotyczące administracji publicznej są wyświetlone w pracach wielu naukowców w szczególności: Lazor O.Ya. [17], Szykerynets W.W. [17]. Wśród prac obejmujących wykorzystanie doświadczeń zagranicznych należy wyróżnić prace: Boryslawskiej O.M. [4], Zaweruhi I.B. [4], Zillera Ž. [6], Leleczenko A.P. [8], Szkołyk A.M. [4] oraz innych. Badaniami procesów ruchu spółdzielczego zajmowały się:

Arsionowa A.O. [1], Welyczko A.Ye. [2], Zinowczuk W.W. [5], Krutko M.A. [7], Torosian G.A. [16], Borzaga K. [18], Galera G. [18] i in. Jednak pomimo znaczącego wkładu naukowców, badanie światowego doświadczenia administracji publicznej w zakresie rozwoju kooperacji i stosunków kooperacyjnych, korzystanie z jego podstawowych zasad w celu późniejszej realizacji na wsi wymaga dalszych badań analitycznych.

Określenie wcześniej nierozstrzygniętych części ogólnego problemu.

Wyniki analitycznego opracowywania dorobku naukowego, przedstawionego w źródłach naukowych dotyczących administracji publicznej, w tym w zakresie kooperacji, pokazują, że obecnie pozostają nierozwiązane teoretyczne i metodologiczne aspekty, związane z oddzielnymi zasadami doświadczenia zagranicznego w trakcie doskonalenia administracji publicznej wobec rozwoju ruchu spółdzielczego. Ten problem jest bardzo aktualny w nowoczesnych realiach administracji i zarządzania Ukrainy, a zatem determinuje wybór tematu badań oraz konieczność kontynuowania badań w tym kierunku.

Celem artykułu jest przeprowadzenie badań analitycznych światowych tendencji i cech procesu administracji publicznej w zakresie kooperacji i stosunków kooperacyjnych.

III. WYNIKI BADAŃ. Uświadomienie przewag ekonomicznych kooperacji odbywało się jednocześnie z uświadomieniem ekonomicznych reguł i praw życia ludzkiego i jest nierozzerwalnie związane z rozwojem przedsiębiorczości [17, s.51]. Jednocześnie przedsiębiorczość była postrzegana jako prywatne małe gospodarstwo i pierwotnie miała na celu osiągnięcie zysku [5]. W ogóle podczas dość długiego okresu w historii gospodarki światowej, osiągnięcie zysków bez pośredników stanowiło główny cel działalności kooperacyjnej.

Przedsiębiorstwa spółdzielcze są dość wpływowymi instytucjami zarówno w krajach rozwijających się, jak i w krajach rozwiniętych. Spółdzielnie przyczyniają się do rozwoju społeczno-gospodarczego, ograniczają wzrost bezrobocia wśród ludności i wspierają zrównoważony podział dobrobytu w społeczeństwie. Ponadto rozszerza się pole działań innowacyjnych opartych na zasadach spółdzielczych, zwłaszcza w dziedzinie rozwoju terytorialnego.

Rola i znaczenie spółdzielni są widoczne w kontekście kryzysów globalnych i gospodarczych. W większości krajów przedsiębiorstwa o własności spółdzielczej mniej boleśnie przeżyły kryzys finansowy. Ta zdolność spółdzielni do szybkiego przystosowania się do zmieniających się warunków wywiodła ich na nowy poziom uznania - a politycy i osoby publiczne teraz starają się zrozumieć, jaką rolę mogą odgrywać przedsiębiorstwa spółdzielcze w zarządzaniu skutkami kryzysu światowego i reformy systemu, który stworzył tę sytuację.

Uwaga zwrocona ostatnio przez sieci socjalne, media i organizacje międzynarodowe na temat ruchu spółdzielczego odzwierciedla rosnący interes do takich organizacji [18]. Spółdzielcze formy działalności przez 150 lat są integralną częścią życia gospodarczego większości krajów [1]. We współczesnym świecie istnieje około miliona organizacji spółdzielczych, ponad 120 gatunków i odmian. Łączą oni około 600 milionów ludzi [6, s.142].

Wraz z rozwojem stosunków kapitalistycznych na świecie od końca XVII wieku kooperacja zaczęła nabierać orientacji społecznej [16, s. 46]. Żywym tego przykładem jest geneza i rozwój współpracy na świecie (tabela 1).

Tabela 1.

Periodyzacja rozwoju ruchu spółdzielczego*

Okres	Proces
koniec XVIII i początek XIX wieku	Powstanie kooperacji w Wielkiej Brytanii
Połowa XIX wieku	Dystrybucja kooperacji w Austrii, Włoszech, Szwajcarii, Szwecji, Norwegii, Danii, Rosji, na Ukrainie
koniec XIX wieku	Powstanie spółdzielni w Japonii
początek XX wieku	Powstanie i rozwój ruchu spółdzielczego w Indiach, Chinach i innych krajach azjatyckich
60-te lata XX wieku	Zintensyfikowanie rozwoju kooperacji w Afryce: Egipt, Kamerun, Sierra Leone, Ghana, Nigeria, Uganda, Zambia, Kenia, Tanzania itp.

**Źródło: skonstruowane przez autora na podstawie przeprowadzonego badania.*

Rozwój idei i bazy prawnej ruchu spółdzielczego przedstawiono w tabeli 2.

Analizując dane w tabeli 2, należy zauważyć, że sformułowane w 1844 roku przez członków "Spółdzielni Sprawiedliwych Pionierów w Rochdale" zasady

kooperacji są aktualne i teraz: demokracja spółdzielcza, uczestnictwo członków w ekonomicznej działalności spółdzielni, dobrowolność członkostwa i inni [6, s.98].

Tabela 2.

Niektóre aspekty rozwoju ruchu spółdzielczego*

Kraj	Przedstawiciele ruchu spółdzielczego	Istotne fakty	Akty ustawodawcze i prawne
Wielka Brytania (Anglia)	R. Owen V. King	- 1796 - powstają i szybko się rozpadają pierwsze formacje spółdzielcze. - 1844 - powstała "Spółdzielnia Sprawiedliwych Pionierów w Rochdale" oraz zostały sformułowane zasady ruchu spółdzielczego. - 1850 - ruch spółdzielczy staje się masowy. - 1863 - powstała Unia Spółdzielcza. - 1868 - powstała szkocka Unia Spółdzielcza. - 1869 - powstała Brytyjska Unia Spółdzielcza.	Pierwsze akty prawne regulujące stosunki kooperacyjne i działalność spółdzielni zostały przyjęte w drugiej połowie XIX wieku.
Niemcy	G. Schulze-Delitzsch F.W. Raiffeisen	- 1849 - zaproponowano plan "ratunku od problemów" poprzez tworzenie spółdzielni. - w latach pięćdziesiątych XIX wieku powstaje ruch spółdzielczy, analogiczny do angielskiego, który ma własne cechy podziału zysków i pomocy ekonomicznej członkom, które jej potrzebują.	
Francja	K.A. Saint-Simon, S. Fourier, F.Ž. Bucher P. Ž. Proudhon	- 1848 - powstał Związek "Zjednoczeni robotnicy", m. Lyon. - 1885 - odbył się 1-szy kongres spółdzielców, stworzono Związek Spółdzielczy w Paryżu.	- 1867 - Prawo "O spółkach o zmiennym członkostwie i kapitale".
Ukraina	K. Lewicki B. Martos K. Matsiewicz, H. Baranowski S. Borodaiewski, M. Tugan-Baranowski, Ju. Pawlikowski	- 1864 - powstała pierwsza spółdzielnia "Spółka Spożywcza". - 1894 - utworzono pierwszy związek rolniczy. - 1869 - utworzono Spółkę Oszczędnościowo-Pożyczkową. - 1899 - powstał Trzeci Związek Spółdzielczy. - 1908 - powstał Kijowski Związek spółdzielni spożywczych. - 1917 - utworzono Centrum Finansowe Kooperacji Ukraińskiej. - 1917 - utworzono Pierwszy Ogólnoukraiński Rolniczy Związek Spółdzielczy.	- 1895 - Ustawa "O organizacji pożyczki spółdzielczej". - 1956 - dekret KC KPZR i ZSRR "O reorga-nizacji kooperacji przemysłowej". - 1987 - dekret "O zakładaniu spółdzielni do produkcji dóbr konsumpcyjnych" 1988 - Dekret

		– 1918 - powstało Stowarzyszenie Spółdzielczych Centralnych Związków Ukrainy w celu reprezentowania związków narodowych i prowadzenia operacji za granicą. – 1920 - powstał Ogólnoukraiński związek Spółdzielni spożywczych.	"O progresywnym opodatkowaniu spółdzielni".
--	--	---	---

* Źródło: skonstruowane przez autora na podstawie analizy źródeł [1; 6; 7].

Ciekawa jest analiza rozwoju kooperacji w różnych krajach z punktu widzenia rozwoju przedsiębiorczości na wsi. Analiza ta została przeprowadzona w trakcie badania, a jej wyniki przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3.

Porównawcze cechy ruchu spółdzielczego niektórych krajów zagranicznych jako podstawy przedsiębiorczości na wsi*

Kraj	Charakterystyka systemu ruchu spółdzielczego	Średnia ilość gruntów (terytorium) na jedno gospodarstwo, ha
Australia	Spółdzielnie są orientowane na otwarty rynek. W ostrej walce konkurencyjnej formacje spółdzielcze zajęły swój udział w rynku w wielu sektorach rolnictwa	3700
USA	Spółdzielnie w formie prawnej są zbliżone do spółek akcyjnych. Głosy i dochody członków są rozdzielane według składek. Państwo i społeczeństwo nie podejmują moralnych zobowiązań w celu rozwiązania problemów chłopów	190
Nowa Zelandia		251
Kanada		295
Niektóre kraje europejskie	Ruch spółdzielczy powstaje na zasadach demokratycznych, a zyski są rozdzielane na podstawie ilości pracy wykonywanej przez każdego członka spółdzielni. Charakterystyczny wysoki poziom komunikacji z przedsiębiorcami zaangażowanymi w sektorze wiejskim.	14
Japonia	System współpracy jest tworzony i w pełni kontrolowany przez państwo. Spółdzielnie otrzymują wsparcie państwa (około 70% wartości sprzedanych produktów)	1,4

* Źródło: skonstruowane przez autora na podstawie przeprowadzonego badania [3; 9-15].

Analizując dane w Tabeli 3, można znaleźć związek między zasadniczymi cechami funkcjonowania systemu kooperacji w kraju, a wielkością gruntu (terytorium) przypadającego na jedno gospodarstwo. Oznacza to, że im mniej jest ziemi, tym większa jest rola państwa w zapewnieniu procesów spółdzielczych, a także regulacja kooperacji pomiędzy podmiotami gospodarczymi.

Przykład Japonii jest przydatnym do naśladowania Ukrainą podczas realizacji idei ruchu spółdzielczego w celu rozwoju obszarów wiejskich i państwowego wsparcia

gospodarki rolnej, jako podstawy ich rozwoju. Bazys ekonomiczny Japonii - to integracja ugruntowanych tradycji wschodnich, które opierają się na interesach własności prywatnej, pracowitości, odpowiedzialności, dyscyplinie przemysłowej, państwowym zarządzaniu rozwojem stosunków rynkowych.

W kraju istnieją spółdzielnie typu uniwersalnego, składające się z usług: pożyczek, dostaw, sprzedaży. Łącznie w Japonii jest 737 spółdzielni, których członkowie liczą około 10 milionów osób. Te spółdzielnie są kontrolowane przez państwo i działają przy bezpośrednim jego uczestnictwie. Umożliwia to bardziej wydajne i racjonalne wykorzystanie zasobów finansowych i materialnych.

Główne kierunki działalności spółdzielni uniwersalnych polegają na funkcjach następujących: gospodarczej, bankowo-kredytowej, funkcji wzajemnej pomocy i doradztwie.

1. Funkcja gospodarcza jest reprezentowana przez:

zaopatrzenie materialne i ekonomiczne, dostarczenie karmu, bydła, nawozów i innych towarów, niezbędnych do produkcji produktów rolnych;

pomoc w realizacji produktów towarowych na rynkach hurtowych;

wspólna walka ze szkodnikami upraw rolnych i chorobami zakaźnymi zwierząt;

wspólne umowy dotyczące pracy w rolnictwie, użytkowania budynków przemysłowych i wyposażenia, budowy lokali itp.;

przetwarzanie produktów rolnych.

Funkcje gospodarcze obejmują również kwestie społeczne i domowe. W szczególności takie jak dostawa paliwa do ogrzewania domów mieszkalnych i pomieszczeń przemysłowych itp. Budowa i utrzymanie spółdzielczych zakładów opieki zdrowotnej, pomoc osobom starszym (byłym członkom spółdzielni).

2. Funkcja bankowa i kredytowa oznacza:

– udzielanie krótkoterminowych i długoterminowych pożyczek, podczas gdy roczna stopa funduszy kredytowych nie przekracza 3% (średni okres pożyczki lub pożyczek udzielonych przez bank spółdzielczy dla modernizacji produkcji wynosi 7 lat, roczna stopa procentowa wynosi 1,6%, dla zarządzania - 1 rok, roczna stopa procentowa wynosi 2,95%), są również pożyczki krótkoterminowe do 1 roku, gdy roczna stopa procentowa wynosi 1,15 - 1,45%;

– praca z udziałami wspólników spółdzielni.

Główne inwestycje w rozwój i modernizację produkcji pochodzą z banków spółdzielni rolniczych - do 60%, i korporacji finansowych – około 40% [4, s.182].

3. Funkcja pomocy wzajemnej polega na zawireaniu umów pomocy wzajemnej przy ubezpieczeniu na życie we wszystkich spółdzielniach rolniczych, w tym uniwersalnych.

4. Funkcja doradztwa biznesowego wyraża się w tym, że przy spółdzielniach uniwersalnych stworzono służbę doradztwa członków spółdzielni rolniczych i przeprowadza się szkolenie w zakresie innowacyjnych metod i form produkcji rolniczej. Działalność konsultantów jest dostosowywana i integrowana przez Centrum Zarządzania Współpracą. Doradztwo przeprowadza się w miejscu znajdowania produkcji. Konsultant wyjeżdża na przydzielone mu organizacje rolnicze i przeprowadza indywidualny trening w miejscu pracy każdego pracownika. Ułatwia to uzyskanie niezbędnych nowych szczegółowych informacji przez kierownika firmy. Takie podejście do innowacji pozwala kierownikowi nadążyć za standardem życia i produkcji oraz iść z duchem czasu.

W Japonii wiele uwagi poświęca się szkoleniom rolniczym, treningom i przekwalifikowaniu personelu, badaniom i adaptacji innowacyjnych technologii do konkretnych warunków i realiów gospodarki.

Oprócz uniwersalnych spółdzielni istnieją również spółdzielnie specjalistyczne. Spółdzielnie te zajmują się głównie skupem i sprzedażą produktów rolniczych. Takie spółdzielnie nie są zaangażowane w działalność finansową i kredytową. Właściwością Japonii jest to, że wszystkie rynki hurtowe są własnością państwa, więc zawsze są gotowe do podjęcia od producenta produktów przez niego

wyprodukowanych. Ceny produktów na takich rynkach są tworzone przez głosowanie uczestników rynku. Japońskie doświadczenie pokazuje, że ogólna systematyzacja i planowanie produkcji w połączeniu z kooperacją publiczną i prywatną, na podstawie tradycji, zwyczajów i prywatnych interesów rolników oraz cech klimatycznych państwa, składają sukces gospodarczy kraju i tworzą warunki dla efektywnego rozwoju działalności rolniczej, promowania ekonomicznego oraz terytorialnego wzrostu regionów i całego kraju.

Więc, dla skutecznego ukraińskiego systemu administracji publicznej w zakresie rozwoju kooperacji i stosunków kooperacyjnych, należy określić zalety, wady oraz podstawowe zasady administracji publicznej krajów o wysoko rozwiniętym systemie administracji i zarządzania, wyróżnić najodpowiedniejszy sposób rozwoju ruchu spółdzielczego na Ukrainie jako podstawę do rozwoju obszarów wiejskich .

IV. WNIOSKI I SUGESTIE. Analiza światowego doświadczenia działalności spółdzielczej potwierdziła, że system kooperacji może w pełni rozwijać się tylko w systemie stosunków rynkowych. Wymaga to stworzenia warunków dla ujawnienia takich najważniejszych funkcji gospodarki, jak rachunkowość i identyfikacja potrzeb społecznych; przyspieszenie obrotu towarowego; koordynacja interesów członków spółdzielni; motywacja do pracy, stymulacja aktywności zawodowej; rozwój wszystkich struktur rynkowych.

Podsumowując analizę przeprowadzoną w dziedzinie administracji publicznej procesów kooperacji i korzystania z doświadczeń zagranicznych w spółdzielczości jako podstawy rozwoju obszarów wiejskich, należy zauważyć, że spółdzielcza forma własności i organizacji działalności gospodarczej na wsi zachowuje mocne pozycje. W obliczu problemów strukturalnych kooperacja na wsi jest jedynym sposobem utrzymania poziomu i jakości życia na obszarach wiejskich.

Ponieważ Japonia jest krajem wysoko rozwiniętym, który przeszedł długi etap ewolucji w zakresie administracji zarządzania, a wprowadzenie w kraju spółdzielczego modelu rozwoju terytorialnego jest pozytywne, uważamy, że naśladownictwo japońskiego modelu rozwoju ruchu spółdzielczego będzie miało pozytywny wpływ na rozwój obszarów wiejskich na Ukrainie.

Spis literatury:

1. Arsionowa A.O. Teoretyczne podejścia do kształtowania doświadczenia w ruchu spółdzielczym [Zasób elektroniczny] / A.O. Arsionowa - Dostęp: http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2011/Economics/3_88120.doc.htm
2. Welyczko A.E. Tworzenie spółdzielni usługowych. Efektywna droga zrównoważonego rozwoju na obszarach wiejskich / A.E. Welyczko // Biuletyn DPUA. - 2013 r. - № 2. - S. 201-204. - [Zasób elektroniczny]. - Dostęp: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vddau_2013_2_50.
3. Departament Statystyki Estonii. [Oficjalna strona internetowa]. - [Zasób elektroniczny]. - Dostęp: <http://www.stat.ee> (data zgłoszenia – 02.02.2018).
4. Decentralizacja władzy publicznej: doświadczenia krajów europejskich i perspektywy Ukrainy / [O.M. Boryslawska, I.B. Zaverukha, A.M. Szkołyk i inne.]; Centrum reform politycznych i prawnych. - K., 2012 - 412 s.
5. Zinowczuk W.W. Organizacyjne i prawne zasady tworzenia spółdzielni rolniczych na Ukrainie / W.W. Zinowczuk // Biuletyn BUMiB. – 2014. – №3 (27), T.2. - [Zasób elektroniczny]. Dostęp: http://www.znau.edu.ua/visnik/2014_1_2/index.htm.
6. Ziller Ż. Systemy polityczne i administracyjne krajów UE. Analiza porównawcza / Ż. Ziller; [tł. z fr.]. - K.: Osnowy, 1996. - 420 s.
7. Krutko M. A. Status i etapy rozwoju spółdzielni usług rolniczych / M.A. Krutko // Biuletyn Narodowego Technicznego Uniwersytetu Rolniczego im. Petra Wasilenki w Charkowie. - 2014. - Wyd. 149. - S. 202-207. - [Zasób elektroniczny]. Dostępy: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdtusg_2014_149_31.
8. Leleczenko A.P. Doświadczenie zagraniczne w organizowaniu funkcjonowania samorządu lokalnego: implementacja i Ukraina [Zasób elektroniczny] / A.P. Leleczenko//Administracja publiczna: doskonalenie i rozwój. - 2011. - Nr 3. - Dostęp: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=266>
9. Narodowy Instytut Statystyki i Badań Gospodarczych Francji. [Oficjalna strona internetowa]. [Zasób elektroniczny]. - Dostęp: <https://www.insee.fr/en/accueil> (data złożenia w dniu 02/02/2018).

10. Urząd Statystyczny Kanady. [Oficjalna strona internetowa]. [Zasób elektroniczny]. - Dostęp: <http://www.statcan.gc.ca/tables-tableaux/sum-som/l01/cst01/agrc25a-eng.htm> (data odwołania 14.2.2018).
11. Urząd Statystyczny Nowej Zelandii. [Oficjalna strona internetowa]. [Zasób elektroniczny]. - Dostęp: <https://www.stats.govt.nz/insights?filters=Infographics> (data odwołania 14.2.2018).
12. Urząd Statystyczny Australii. [Oficjalna strona internetowa]. [Zasób elektroniczny]. - Dostęp: <http://www.abs.gov.au/browse?opendocument&ref=toBar> (data zgłoszenia 14 lutego 2018 r.).
13. Urząd Statystyczny Japonii. [Oficjalna strona internetowa]. [Zasób elektroniczny]. - Dostęp: <http://www.stat.go.jp/english/19.htm> (data zgłoszenia 14.02.2018).
14. Urząd Statystyczny USA. [Oficjalna strona internetowa]. [Zasób elektroniczny]. - Dostęp: <http://www.esa.doc.gov> (data zgłoszenia 14.02.2018).
15. Urząd Statystyczny Szwecji. [Oficjalna strona internetowa]. [Zasób elektroniczny]. - Dostęp: http://www.scb.se/default____2154.aspx (data zgłoszenia 14.02.2018).
16. Torosian G.A. Rolnicza spółdzielnia usługowa jako strategiczny kierunek w kontekście rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich / G.A. Torosian // Biuletyn Naukowy Międzynarodowego Uniwersytetu Humanitarnego. Seria: Gospodarka i zarządzanie. - 2016 r. – Wyd. 19. - S. 45-48. - Dostęp: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2016_19_11.
17. Szykerynets W.W. Stanowienie i tendencje rozwoju zarządzania lokalnego na Ukrainie: monogr. / W.W. Szykerynets; pod red. O.Ya. Lazora; DNIAP NAAP. - Lwów: LNIAP NAAP, 2010. - 184 s.
18. Borzaga C., Galera G. Promoting the understanding of cooperatives for a better world. Published on Sep 16, 2012, Dostęp: https://issuu.com/euroicse/docs/venice2012_issuu (data zgłoszenia 16.02.2018).

ZARZĄDZANIE

Prylipko S.M., SWIATOWE DOSWIADCZENIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ W ZAKRESIE ROZWOJU KOOPERACJI I STOSUNKOW KOOPERACYJNYCH..... 3

POLITOLOGIA

Kim A.A., Denivarova N.V. THE CURRENT CONDITION OF POLITICAL IMAGE-MAKING IN KAZAKHSTAN..... 14

MUZYKA I ŻYCIE

Қамза Г.Б. БАСТАУЫШ СЫНЫПТЫҢ МУЗЫКА САБАҚТАРЫНДА ОЙЫН АРҚЫЛЫ ОҚУШЫНЫҢ ТАНЫМДЫҚ БЕЛСЕНДІЛІГІН АРТТЫРУ 19

MEDYCYNIA

Rudan I.V. INFECTIOUS MONONUCLEOSIS: CLINICAL VARIANTS, FEATURES OF LABORATORY DIAGNOSTICS..... 24

EKOLOGIA

Оралова А.Т., Цой Н.К., Цешковская Е.А., Обухов Ю.Д. НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ОХРАНЫ ФАУНЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО ЛЕСНОГО ФОНДА КАРАГАНДИНСКОЙ ОБЛАСТИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН..... 30

GOSPODARKA ROLNA

Сухацька І.Ю., Білова Н.А., Хавана А.В. АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЯКОСТІ БОРОШНА НА ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПРОЦЕС ВИРОБНИЦТВА ПЕЧИВА..... 37

WETERYNARIA

Айсин М.Ж. СРАВНИТЕЛЬНАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ ФРАКСИПАРИНА И ГЕПАРИНА В ПРОФИЛАКТИКЕ ВНУТРИСОСУДИСТОГО ТРОМБООБРАЗОВАНИЯ У СОБАК..... 45

CHEMIA I CHEMICZNE TECHNOLOGIE

Тлеуова З.Ш., Каирнасова Ж.З., Сулейменова Д.А. ЯМР – СПЕКТРОСКОПИЯ ӘДІСІМЕН ҚЫМЫЗДЫҢ ҚҰРАМЫН САЛЫСТЫРМАЛЫ ЗЕРТТЕУ 52

Жолболсынова А. С., Сергалиева Д.Е., Бектемисова А.У. ВЛИЯНИЕ БЕНТОНИТА НА СТРУКТУРИРОВАНИЕ ВОДНЫХ РАСТВОРОВ А -КАЗЕИНА 61

TECHNICZNE NAUKI

Мейрамбекулы А., Сембаев Н.С. ПРОЕКТ ОРГАНИЗАЦИИ ПЕРЕРАБОТКА ПРОИЗВОСТВЕННЫХ ОТХОДОВ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ 66

Yashyna O.M., Onyshko O.G. MODERN CONCEPTS AND EXPEDIENCY OF USAGE AN ARDUINO 72

Аханова Г. Б., Салыкова О. С. МЕТОДЫ И РЕШЕНИЯ КОНТРОЛЯ И УЧЕТА ЭЛЕКТРИЧЕСКОЙ ЭНЕРГИИ В АСКУЭ 79

Орлова К.О., Круподеря В.А., Куниця К.В. АСПЕКТЫ РОЗМІЩЕННЯ ЗАКЛАДУ ГОСТИННОСТІ У ПРИМІСЬКІЙ ЗОНІ..... 83

WSPÓŁCZESNE INFORMACYJNE TECHNOLOGIE

Мухамедиева Л.С., Сулеймен А.Е., Кадирова Ж.Б., Кадырова Л.Б.

УПРАВЛЕНИЕ ИТ-РИСКАМИ В ОРГАНИЗАЦИЯХ 93

BUDOWNICTWO I ARCHITEKTURA

Миргородская В.М. «СОЦІАЛЬНЕ ПОСЕЛЕННЯ» ДЛЯ АУТИСТІВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО МЕГАПОЛІСУ» 98

Толеберген. Е. А. ПОКАЗАТЕЛИ ЛЯПУНОВА СИСТЕМЫ ЛИНЕЙНЫХ ДИФФЕРЕНЦИАЛЬНЫХ УРАВНЕНИЙ С КУСОЧНО-ПОСТОЯННЫМИ КОЭФФИЦИЕНТАМИ..... 101

234630

235829

235691

234527

234608

234187

234052

231929

235505

232727

234822

235913

234813

235618

234309

235831